

**ULUSLARARASI BEŞERİ VE SOSYAL
BİLİMLER İNCELEME DERGİSİ (UBSBİD)**
**INTERNATIONAL HUMANITES AND SOCIAL
SCIENCE REVIEW (IHSSR)**

Volume: 5 Issue: 1 Year: 2021

**MUHASEBE MESLEK ELEMANLARININ (SM, SMMM, YMM) MESLEKİ
FAALİYETLERİNİ YERİNE GETİRMEDE KARŞILAŞILAN SORUNLAR: İSTANBUL
BAŞAKŞEHİR VE BAHÇELİEVLER İLÇELERİNDE BİR ANKET ÇALIŞMASI**

Mikail EROL*
Tuğçe KURT**

MAKALE BİLGİSİ	ÖZ
<p>Makale Tarihi: 12.04.2021 Başvuru: 12.04.2021 Revizyon : 20.04.2021 Kabul : 28.04.2021 Orcid Numarası: 0000 0002 2330 3958 0000-0001-7913-8413 Anahtar Kelimeler: Muhasebe Muhasebe Mesleği, Muhasebe Meslek Elemanları</p>	<p>Bu çalışmada, muhasebe tanımı, muhasebe mesleği, muhasebe meslek elemanları ve meslek mensuplarının mesleki sorunları ele alınmıştır. Muhasebenin genel yapısı ile muhasebecilik mesleği hakkında teknik bilgiler açıklanmış, muhasebe meslek elemanları ile Türkiye ve dünyada muhasebe mesleğinin gelişimi ile ilgili konular ele alınmıştır. Daha sonra mesleki faaliyetleri yerine getirirken meslek mensuplarının karşılaştıkları sorunlar incelenmiştir. Çalışma sonunda bir anket çalışması düzenlenmiş ve İstanbul ili Başakşehir ve Bahçelievler ilçelerinde bulunan meslek mensuplarının mesleki faaliyetlerdeki sorunları ile ilgili çeşitli görüşleri alınmıştır. Meslek mensuplarının ortak sorunlarının neler olduğu çalışma sonucunda değerlendirilerek ele alınmıştır. Araştırmada meslek mensuplarının itibar sorunu yaşadıkları, mükelleflerden zamanında tahsilât yapamadıkları, mesleki eğitimlerin genel olarak yetersiz olduğu, mali tatilin meslek mensupları için yetersiz olduğu görülmektedir. Araştırma, meslek mensuplarının sorunlarını tespit ederek, meslek mensuplarına katkı sağlamak amacı ile hazırlanmıştır.</p>
<p>THE PROBLEMS FACED BY THE MEMBERS OF ACCOUNTING PROFESSION WHILE PERFORMING THEIR PROFESSIONAL ACTIVITIES: A SURVEY IN ISTANBUL BASAKSEHIR AND BAHCELIEVLER DISTRICTS</p>	

ARTICLE INFO	ABSTRACT
<p>Article History: Received: 12.04.2021 Revised : 20.04.2021 Accepted : 28.4.2021 Orcid Number: 0000 0002 2330 3958 0000-0001-7913-8413 Keywords: Accounting, Accounting Profession, Members of Accounting Profession</p>	<p>In this thesis study; accounting profession, accounting concept, the professional problems of accounting personnel and members of accounting profession are discussed. General structure of accounting and technical information about accounting profession is explained and then the issues related to the accounting personnels and the development of the accounting profession in the Turkey and world were discussed. Then, the problems faced by the members of the profession while performing the professional activities are examined. At the end of the study, a questionnaire was prepared and various opinions about the problems of members of the accounting profession in the districts of Başakşehir and Bahçelievler, were taken. The common problems of the members of the profession were evaluated and discussed at the end of the study. In the research, it is seen that the members of the accounting profession have business reputation problems, they cannot make collections from their taxpayers on time, vocational trainings are generally inadequate and</p>

Bu çalışma 02.07.2020 tarihinde İstanbul Esenyurt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde savunmuş olduğum yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

* İstanbul Esenyurt Üniversitesi, mikailerol@esenyurt.edu.tr

** Muhasebe Uzmanı, Kurumsal Bir Firmada Muhasebe Sorumlusu, tgcekurt@outlook.com.tr

Research Article/ Araştırma Makalesi

Cite As/ Alıntı: Erol M. & Kurt T. (2021), " Muhasebe Meslek Elemanlarının (SM, SMMM, YMM) Mesleki Faaliyetlerini Yerine Getirmede Karşılaşılan Sorunlar: İstanbul Başakşehir Ve Bahçelievler İlçelerinde Bir Anket Çalışması", Uluslararası Beşeri ve Sosyal Bilimler İnceleme Dergisi , 5 (1), 18-34.

GİRİŞ

Ülkemizde muhasebe mesleğinin gelişmesi, yasal hale gelmesi köklü bir geçmişe dayanır. Yapılan çalışmalar sonucunda, 1989 yılında 3568 sayılı kanun yürürlüğe girerek muhasebe mesleği; Serbest Muhasebeci (SM), Serbest Muhasebeci Mali Müşavir (SMMM) ve Yeminli Mali Müşavir (YMM) unvanları altında üç gruba ayrılarak meslek mensuplarının yetki alanları, görevleri, sorumlulukları yasalara uygun bir şekilde düzenlenmiştir. Bu tarihten itibaren, mesleğin uygulanmasında gelişmeler yaşanmıştır. Bu gelişmelerden en önemlisi, tüm dünyada ve ülkemizde işletmelerin yaşadığı ekonomik, sosyal ve teknolojik alandaki gelişimlerdir. Hayatın her alanında yer alan muhasebe mesleği de bu gelişmelerden etkilenmiştir. İşletmelerdeki değişime ve gelişime bağlı olarak muhasebe mesleğine daha çok önem verilmiştir.

Meslek mensupları sorumluluk sahibi kimselerdir. Bu sorumluluklarının farkında olan meslek mensupları bağımsız bir şekilde şeffaf, dürüst ve tutarlı bilgiler sunmaya çalışmaktadırlar. Tüm bu çalışmalarını sürdürürken iş ve sosyal yaşamları içerisinde çeşitli sorunlarla mücadele etmektedirler.

Muhasebe mesleği genel olarak toplum içinde vergi hesaplaması yapılan sıradan bir meslek olarak görülmüştür. Ancak meslek mensupları, vergi hesaplama dışında işletme ile ilgili tüm belgeleri düzenleyen ve kayıt altına alan meslek sahipleridir. Bu nedenle muhasebe mesleği bir düşünce çabasıdır.

Ülkemizde muhasebe mesleği, bu mesleği seven bireyler tarafından, mesleğin faaliyeti esnasında yaşanan problemlere rağmen, özverili ve istikrarlı bir şekilde yürütülmektedir. Bu çalışmamızda, İstanbul ilinde mesleki faaliyetlerini icra eden meslek mensuplarının, mesleki faaliyetleri sırasında karşılaştıkları sorunları ve ilgili kurumlardan beklentileri ele alınarak bir anket formu düzenlenmiştir. Anket sonucundaki verilere göre değerlendirmeler yapılarak çalışma tamamlanmıştır.

1. MUHASEBENİN TANIMI VE TEMEL İLKELERİ

1.1. Muhasebenin Tanımı

Muhasebe, ekonomik hayat içinde faaliyetini devam ettiren her işletmenin finansal açıdan geçmişteki durumunu görebilmek, gelecek dönemler ile ilgili plan yapabilmek ve bu planları uygun zamanda uygulayabilmek için gereksinim duyulan bir bilgi sistemidir. Muhasebe, işletmelerin var olan durumunu ortaya koyabilmek için, muhasebe kurallarının uygulanması işlemidir (Dinç, 2007, s. 22).

Genel açıdan muhasebe hesap, kitap, denge ve denetim işlerinin tümüdür. Matematiğin dört işleminden ilk ikisi açısından muhasebe toplama, çıkarma, toplamsal çıkarma ile sınıflandırma işlemlerini kapsayan, uygulamaya dayalı bir hesaplaşma bilimidir (Haftacı 2010, s.1).

1.2. Muhasebenin Temel Kavramları

Muhasebenin temel ilkeleri maddeler halinde aşağıda sıralanmıştır:

- Sosyal Sorumluluk Kavramı
- Kişilik Kavramı
- İşletmenin Sürekliliği Kavramı
- Dönemsellik Kavramı
- Parayla Ölçülme Kavramı
- Maliyet Esası Kavramı
- Tarafsızlık ve Belgelendirme Kavramı
- Tutarlılık Kavramı
- Tam Açıklama Kavramı
- İhtiyatlılık Kavramı

- Önemlilik Kavramı
- Özün Önceliği Kavramı

2. MUHASEBENİN GELİŞİMİ, MUHASEBE MESLEĞİ VE MUHASEBE MESLEĞİNİN GELİŞİMİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER

2.1. Muhasebenin Gelişimi

Muhasebe, gelişen ve değişen günümüz koşullarının işletmecilik algısı ve hayatın ekonomik ve sosyal gerçekleri ile uyuşan bilgi üretimini gerçekleştirirken, muhasebe alanında bilgi sahibi olan deneyimli kişilere de gereksinim duymaktadır

Muhasebenin ortaya çıkışı ve gelişimi ile ilgili yapılan araştırmada, bu araştırmayı etkileyen birden fazla faktör olduğu görülmüştür. Ticaret ve ekonomik alandaki ilerlemeler muhasebenin de bu gelişmelere cevap vermesini zorunlu kılmıştır.

Günümüzde kullanılan modern muhasebe, bir diğer ifade ile çift taraflı kayıt sistemi Orta Çağ dönemine rastlamaktadır. Venedik İtalya'sında adı konulan bu kayıt sistemi geçmişte Yunanlar ve Roma İmparatorluğu tarafından bilinmesine rağmen İtalya'da Rönesans, roma harflerinin kullanılması, özel mülkiyetin gelişmesi bu sistemin adının konulmasında etkisi büyüktür (Yücel, 2014, s.9).

2.2. Muhasebenin Gelişimi Etkileyen Faktörler

Yapılan çalışmalar sonucunda muhasebenin gelişimin etkileyen faktörlerin ticaret, din-etik, devlet, hukuk ile bilim ve teknoloji olduğu görülmektedir.

2.2.1. Ticaret

Ticaretin ortaya çıkması, çok eski dönemlere dayanmaktadır. Ticaret; alıcı ve satıcı arasında bir değişim aracıyla yapılan mal ve hizmet alışverişini kapsayan bir bütündür. Tarihteki ilk ticari örnek takastır. Takas, mal veya hizmetlerin birbirleri ile değiştirilmesidir.

Günümüzde değişim aracı olarak para kullanılmaktadır. Ticaretin ortaya çıkmasındaki en büyük neden, insanların ihtiyaçlarını karşılama isteğidir. İnsanlar kaynakların kıt olmasından dolayı, elinde olmayan mal veya hizmeti diğer insanlarla değiştirerek ihtiyaçlarını gidermeye çalışmışlardır.

Paranın değiş-tokuş şeklinde kullanılması ticari hayatı kolaylaştırmaya ve ekonomik faaliyetleri yaygınlaştırmaya başlamıştır. Tüm bu aşamalardan geçen ticaret, değişime uğramış ve günümüzdeki halini almıştır.

Ticari hayatta meydana gelen değişimler ticaretin farklı yönlerde gelişmesine neden olmuş taksitli satış, senetli satış vb. gibi yöntemlerin ortaya çıkmasını sağlamıştır. Bu şekilde gelişerek artan ticari işlemleri düzenli olarak takip etmek için ise düzenli muhasebe kayıtlarına ihtiyaç duyulmuştur. Osmanlı İmparatorluğu'nda kadıların tutmuş oldukları tereke defterleri ile kapital sisteme temel olabilecek en önemli bilgiler belgelenmiştir (Güzel, 2011, s.21).

Avrupa'daki ticari hayat özellikle Akdeniz ticaretine bağlı kalmıştır. Akdeniz ticaretinin gelişmesi de muhasebenin gelişmesinde etkili olmuştur.

2.2.2. Din ve Etik

Din, toplumların görmeden inandıkları ve kutsal saydıkları varlıklara inanış biçimidir. Dinler toplumlar üzerinde şüphesiz büyük etkiye sahiptir. Muhasebenin gelişmesinde de dinlerin şüphesiz etkisi olmuştur. İslam dünyasında özellikle matematik alanındaki gelişmeler muhasebenin ilerleme aşamasında oldukça öneme sahiptir.

Günümüzde din konusunda çeşitli bilgi, kayıt ve evrakların olduğu varsayılmaktadır. İslam dininin yaygınlaşması ile beraber toplumda önemli gelişmeler meydana gelmiştir (Güzel, 2011, s.16).

Bu gelişmeler ve değişimler de muhasebeyi etkilemiştir. Ülkelerdeki dini inanışlar sosyal ve kültürel hayatı etkilediği gibi o ülkenin muhasebe uygulamalarını da etkilemiştir.

Geçmişteki kaynaklar incelendiğinde, inceleme sonuçlarından da görüldüğü gibi ticari faaliyetlerle uğraşan birçok tüccar bulunmuştur. Bu tüccarlar sadece Müslümanlardan değil Yahudi topluluklardan da oluşmuştur (Güzel, 2011, s.17).

Tüm dinlerde görülen ortak nokta ise muhasebe kayıtlarının ticari hayatı etkilemesidir. Bütün bu bilgilerden anlaşıldığı gibi ticari hayatta muhasebe kayıtlarının önemi büyüktür.

Ahret inancı olan bütün dinlerde muhasebe önemli yere sahip olmuştur. Hesaplaşma kavramı ahret inancı olan toplumlarda önemli yere sahiptir. Bu nedenle muhasebeyi daha çok önem verilmiştir.

Globalleşen dünya sistemi kapsamında, ülkemizde SPK ve 'TÜRMOB' un yayınladığı ve uyguladığı meslek etiği kuralları ile Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu'nun yayınladığı kurallarla uyum içerisindedir. Tüm dünyada yayınlanan ve uygulanan meslek etiği ortak ilkeleri bulunmaktadır. Bu ilkelerden bazıları; güvenilirlik, yeterlilik, tarafsızlık ve bağımsız karar almalarıdır (Ayboğa, 2003, s.8).

2.2.3. Hukuk

Günümüzde hukuk kelimesi genel olarak "Sosyal hayat içinde bireyler arasındaki ilişkileri düzenleyen ve uyulması gereken toplumsal kuralları belirleyen bir sistemdir" şeklinde tanımlanabilir.

Hukuk kamu hukuku ve özel hukuk olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Kamu hukuku kişiler ve devlet arasındaki ilişkileri düzenleyen hukuk dalıdır. Özel hukuk ise bireylerin kendi aralarındaki ilişkileri düzenleyen hukuk dalıdır. Özel hukuk bireylerin hayatlarını yakından etkiler.

Kamu hukuku devletin çıkarlarını koruma amacı güderken, özel hukuk bireylerin çıkarlarını koruma amacı gütmektedir. Kamu hukuku, genel olarak emredici kurallardan oluşur ve kamunun faydasını ön planda tutan hukuk dalıdır.

Kamu hukuku İdare Hukuku, Anayasa Hukuku, Ceza Hukukundan oluşur. Özel hukuk ise Medeni Hukuk, Borçlar Hukuku, Ticaret Hukuku, İcra-İflas Hukukundan oluşur (Erdoğan, 2017, s.187).

Ticari hayatta uyuşmazlıklar söz konusu olduğunda mahkemeler tarafından her iki tarafından muhasebe kayıtları incelenmektedir. Bu nedenle hukuki kararlar verilirken tarafların tuttuğu muhasebe kayıtları yani muhasebenin önemi büyüktür. Bunun örneği ise tarihte Romalılarda görülmüştür. Çiçeron müvekkilini savunmak için mahkemede, davacının muhasebe kayıtlarına bakılması gerektiğini vurgulamıştır.

Hukuki kararlarda muhasebe kayıtlarının da payının olması, muhasebe kaydı tutmanın etkinliğinin önemini göstermektedir. Bu durum kayıt tutma işini sistematik hale getirerek muhasebenin gelişmesine katkı sağlamaktadır.

2.2.4. Devlet

Devlet; üzerinde yaşayacak toprağı olan, üzerinde yaşayan insanları olan, üzerinde yaşayan insanları bir arada tutan kuvveti olan siyasi bir mekanizmadır. Bir diğer tanımda devlet; ortak yaşamı paylaşan toplumun, refahını ve huzurunu sağlamakla görevli bir kurumdur.

Devlet mekanizması, geçmiş dönemlerden bu zamana kadar hayatımızın bir parçası haline gelmiştir. Devlet bir topluluktaki kuralları belirleyen, ortak hayatı düzenli bir şekilde yürütmekle görevli, bütün davranışları belirlediği yasalara göre idare etmekle görevli tek otoriter sistemdir.

Buna bağlı olarak, günümüzde insanların temel gereksinimleri olan eğitim, sağlık, milli güvenlik gibi kamusal mal ve hizmetleri sağlamakla görevli tek otoriter sistem devlettir.

Devletin yerine getirmek zorunda olduğu görevleri, günümüz şartlarına göre ve zamana göre değişebilmektedir. Devletin üzerine düşen görevleri zamanında ve eksiksiz olarak yapabilmesi için maddi güce ihtiyacı vardır. Devletler maddi güçlerinin en büyük kısmını vergilerle finanse etmektedir.

Devletler vergilerle finanse edilen bu paraları düzgün bir şekilde halktan toplamak ve gerekli görülen yerlere doğru şekilde harcama yapmak zorundadır. Bu işlerin sağlıklı, doğru ve dürüst olarak yerine getirilebilmesi için düzgün finansal kayıtlarla mümkün olur.

Devlet vergi toplarken, bireylerin ödeme gücüne göre yani adalet ilkesine göre vergi toplamalıdır. Vergi toplarken devletin adaletli davranabilmesi için, vergi mükellefleri hakkında bilgi veren bir muhasebe sisteminin olması gerekmektedir. Toplanan vergilerin nerelere harcanacağı ya da nerelerde kullanılacağı bilgisi muhasebe ile sağlanabilir. Bu konuda yine muhasebe sistemine ihtiyaç duyulmaktadır

Devlet faktörünü incelerken Osmanlı Devleti'ndeki devlet sistemine değinebiliriz. Devlet padişahın himayesi altındaydı. Devleti oluşturan bütün unsurlar, devletin bütün kaynakları padişahın malı olarak görülmekteydi. Bu nedenle, bütün ekonomik faaliyetler bu amaca göre hükümdar tarafından ayarlanmıştır (Gökgöz, 2010- 2011).

Osmanlı İmparatorluğu geniş toprak parçalarına hâkim olmasına rağmen güçlü bir yönetime sahipti. Bunun en önemli nedeni, her sınıfın kazanmış olduğu ganimetlerin gerekli olan defterlerde düzenli şekilde tutulmasıdır.

Bu defterler sayesinde hangi köyde kaç kişinin ikamet ettiği, nerelerde ne kadar toprak parçası bulunduğu, hangi çiftçinin ne kadar toprağının olduğu belirlenir ve buna göre gerekli tüm işlemler yapılırdı.

Osmanlı tarihine baktığımızda sık sık savaşların olduğu bilinmektedir. Kazanılan savaşlar sonucunda yeni topraklar kazanılmaktadır. Bu kazanılan toprakların devletin muhasebe kayıtları altına alınması gerekmekteydi (Gökgöz, 2010-2011).

Savaş ile kazanılan toprakların kayıt altına alınabilmesi için komisyon gönderilir, gerekli işlemler yapılırdı. Bu komisyon o topraklarda ne var ne yok ise kayıt altına alır, bu kayıtlar sonucunda ne kadar vergi alınacağını tespit ederdi.

Bütün bunlardan da anlaşıldığı gibi devleti güçlü kılan en önemli faktörlerden bir tanesi de güçlü ve sistematik bir muhasebe sistemidir.

2.2.5. Bilim ve Teknoloji

Sanayileşme ile insan kas gücünün yerini makineler almış, yeni teknolojiler ile de insan beyninin gücünün önemi arttırmıştır. Bilgisayarların da teknolojik anlamda ileri düzeyde kullanılması bilgi ve teknolojinin dağıtımını oldukça basitleştirmiştir.

Teknoloji her geçen gün gelişmeye devam etmektedir. Bilim, teknolojiden uzun yıllar sonra gelişmiştir. Bilim gelişirken teknolojiyi; teknoloji gelişirken bilimi etkilemiştir. Bilim olayların sistemli bir şekilde açıklanmasını ifade ederken, teknoloji kavramı bilimsel bilginin uygulanmasıdır (Gökgöz, 2010-2011).

Bilim ve teknoloji kavramlarını birbirlerinden ayrı olarak değerlendirmek mümkün değildir. Bilim ve teknoloji arasında çok az farklılık vardır. Bilim ve teknoloji arasında gittikçe artan bütünlük söz konusudur.

Bilimin ışık tutarak ortaya çıkardığı teknolojik gelişmeler hayatımız her köşesinde karşımıza çıkmaktadır. Bu gelişmeler de hayatımızın kolaylaşmasına katkıda bulunmaktadır.

Bilim ve teknolojiadaki değişim ve yenilikler muhasebeyi de etkilemiştir. Buharlı makine ile başlayan sanayileşme döneminde üretimde rekabet artmıştır. Bu durum da maliyet muhasebesi konusunda yeniliklerin ortaya çıkmasını tetiklemiştir. Muhasebe paket programlarının kullanılarak, muhasebe işlemlerinin bilgisayar ortamında tutulması da muhasebenin gelişimine ve değişimine önemli katkılar sağlamıştır.

2.3. Türkiye’de Muhasebe Mesleği

Muhasebe mesleği ile kalkınma düzeyindeki ülkeler için kaynakların tespit edilmesinde doğru bilgi sağlanmış ve ülke çapında denetim fonksiyonunun yaygınlaştırılabilmesi mümkün olur. Bu nedenle muhasebe mesleği üzerinde önemle durulması gereklidir.

Ülkemizde muhasebe uygulamaları uzun yıllar vergi muhasebesi anlayışı içinde yürütülmüş ancak 20. yüzyılda gerek ülkemizde gerekse dünyada hızlı ekonomik büyüme, artan rekabet ve iş ilişkilerinin ulusal sınırları aşması muhasebeye bir yönetim aracı olarak bakma bilincini getirmiştir.

Ülkemizde muhasebe eğitimi ve uygulamalarında ve hatta vergi yasalarının hazırlanmasında yabancı ülkelere esinlenilmiştir.

En başta Fransız muhasebe sisteminin etkileri gözlemlenmiş, daha sonra Alman muhasebe sisteminin etkileri gözlemlenmiştir (Gençoğlu, 2017, s.9).

1942 yılında Türkiye Muhasebe Uzmanlar Derneği kurulmuş ve meslek mensupları derneğin katkısıyla uluslararası muhasebe örgütlerine üye olma şansını yakalamışlardır.

1949 vergi reformu ile getirilen Gelir Vergisi Kanunu, Kurumlar Vergisi Kanunu ve Vergi Usul Kanunu’nun muhasebeye ilişkin hükümleri yargıları muhasebeye yön vermiş ve Türkiye’de vergi için muhasebe anlayışının başlangıcını oluşturmuştur. Türk Ticaret Kanunu, Sermaye Piyasası Mevzuatı ve Tekdüzen Muhasebe Sistemi ile ilgili düzenlemeler ticari kârın saptanmasına yöneliktir. 1989 tarihli Muhasebe Meslek Yasası ile bağımsız dış denetleme ile ilgili yasal düzenlemeler Türkiye’de muhasebe düzeninin oluşması, doğru ve samimi mali tablolar düzenlenmesi yolunda atılmış önemli adımlardır (Yücel, 2014, s.12).

Finansal muhasebe uygulamaları ülkeden ülkeye farklılık göstermektedir. Her ülkenin kendi koşullarını yansıtan muhasebe kural ve uygulamaları vardır.

Ülkemizde muhasebe uygulamalarının mevcut yapısını belirleyen ve gelecekteki uygulamaları şekillendirmesi beklenen önemli faktörler aşağıdaki gibidir (Arıkboğa, 2016, s.8):

- Ekonomik yapı,
- İşletme türleri,
- Vergi kanunları,
- Sermaye Piyasası Kurulu (SPK),
- Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği (TÜRMOB),
- Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu (KGK)

Globalleşme sürecinde, Avrupa Birliği üyesi olan ülkeler başta olmak üzere, Türkiye dâhil pek çok ülke 2005 yılından itibaren Uluslararası Muhasebe Standartlarına uyum konusunda gerekli düzenlemeleri yapmıştır (Akışık, 2005, s.10).

Ülkemizde Uluslararası Muhasebe Standartlarının çevrilerek uyarlanması ilk kez 1994’te TÜRMOB (Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği) tarafından gerçekleştirilmiştir. Ülkemizde muhasebe meslek ahlâk kurallarını belirleyen kurum TÜRMOB’ tur (Akışık, 2005, s.10).

Türkiye’de muhasebe düzeninin oluşturulmasında öncülük etmiş olan Sermaye Piyasası Kurulu, Uluslararası Muhasebe Standartlarının tümünü kapsayan ve bu standartların çevirisi niteliğini

taşıyan bir tebliğ ile işletmelerin mali tablolarının hazırlanmasında bu standartlara uyulması zorunluluğu getirmiştir (Gençoğlu, 2017, s.9).

Ancak bu tebliğ, 2008 yılında yürürlükten kaldırılarak yerini Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu'nun yayımladığı faaliyette bulunan Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu'nun yetkileri KGK' ne aktarılmıştır. Hâlen muhasebe ve denetim standartları oluşturma ve uygulanmasına ilişkin düzenlemeler yapma yetkisi KGK'da bulunmaktadır. Bugün borsada işlem yapan işletmeler ve Sermaye Piyasası Kanunu kapsamındaki işletmeler Türkiye Muhasebe Standartlarına göre raporlama yapmak zorundadır (Gençoğlu, 2017, s.10).

Ülkemizde muhasebe mesleği yasal olarak 1989 yılında statü kazanmıştır. Ancak yasal statü kazanmadan önce de bu mesleğin faaliyette bulunulmasına katkı sağlayan gelişmeler yaşanmıştır (Aktaş, 2012, s.18).

Muhasebe mesleği uygulanırken 1989 yılına kadar herhangi bir düzen ve sınıfa tabi olmadan yürütülmüştür. Okuma yazma bilen her kişi bu mesleki faaliyeti gerçekleştirebilirdi. 1989 yılında yürürlüğe giren kanun ile muhasebe mesleği yeni bir konuma ulaşmıştır. Bu kanunla muhasebe mesleği düzenlenerek meslek ile ilgili yeni kurallar belirlenmiş bu kurallar çerçevesinde meslek mensuplarına görevler verilmiştir (Erol, 2015, s.4).

Muhasebe, gerekli olan tüm muhasebe bilgilerini ilgili kişilere sistematik olarak ulaştırılmasını, farklı işletmeler ile aynı işletmenin farklı dönem bilgilerinin karşılaştırılmasını, finansal tablolarda yer alan hesap isimlerinin ve bu hesapların kapsamlarının standart hale getirilmesini amaçlamıştır (Güzel, 2011, s.18).

Günümüzde bilgisayarlardan faydalanılarak muhasebe uygulamaları kullanılmaktadır. Bilgisayarlardan faydalanılarak muhasebe paket programlarının kullanımı kolaylaşmakta ve finansal raporları kolaylıkla oluşturulabilmektedir (Güzel, 2011, s.19).

Oluşturulan finansal raporlarla sunulan finansal bilgi kullanıcılarından biri de potansiyel yatırımcılar ve kredi verenlerdir. Borsaya kayıtlı işletmeler finansal bilgilerini internet sitesinde yayınlamaktadır. Globalleşme süreci içinde işletmelerle ilgili finansal bilgilerden yararlanarak finansal yatırım konusunda karar verme aşamasındaki yatırımcı, finansal raporları uluslararası şirketlerin raporları ile karşılaştırma imkanı bulmak istemektedir (Ayboğa, 2002, s.44).

2.4. Dünyada Muhasebe Mesleği

Ekonomik gelişmeler sonucunda işletme yöneticileri, işletme ile ilgili bilgilerin çözümlenerek, bir rapor hazırlanmasını ve bu raporların sistematik şekilde kendilerine sunulmasını istemişlerdir. Bu faaliyetler sonucunda muhasebe sadece kayıt tutma yöntemi olarak değil, işletme faaliyetlerini analiz eden sistem haline gelmiştir.

Muhasebe kayıt sistemleri geçmişte de hayatın her alanında kullanılmıştır. Ancak bunlar sistematik değil, dönemin ihtiyacına uygun şekilde kullanılan kayıtlardır.

12.yüzyılda ise muhasebe kayıtları çok basit şekilde kullanılmıştır. Bu kayıtlar genelde ticari ilişkilerin kontrolü ve ortaklıkların izlenmesi amacıyla kullanılmıştır. Bu yüzyılın sonlarına doğru işletme ve işletme sahiplerinin varlıklarına ait kayıtların takibi ayrı olarak yapılmıştır (Güzel, 2011, s.11).

Daha karmaşık bir muhasebe kayıtlarına olan ihtiyaç 13. yüzyılda gelişen ekonomik şartlara bağlı olarak artış göstermiştir. (Güzel, 2011, s.12).

Muhasebe sistemine modern olarak 13. ve 14. yüzyıllarda geçilmiştir. Çift taraflı kayıt yapılarak geçilen bu sistemde işletme faaliyetleri iki yönden de ele alınmış, tek taraflı kayıt sisteminin eksiklikleri giderilmiştir.

Bu sisteme geçilerek hata yapma oranları azaltılmış, sistemli bir kayıt sistemi kurulmuştur (Yücel, 2014, s.8).

Tarihin Rönesans dönemleri de çift taraflı kayıt sistemi etkilemiş, bu sistemin gelişmesine katkıda bulunmuştur. 14.yüzyılda İtalyan tüccarlar ve üreticiler faaliyetlerini büyüterek yeni kurumlar kurmuşlardır. Bu kurumlarda da çift taraflı kayıt sistemi benimsenerek uygulanmıştır (Yücel, 2014, s.9).

Tuscanlı bir tüccarın kayıtları sayesinde çift taraflı kayıt sisteminde önemli gelişmeler yaşanmıştır. Bu tüccar en başta tek taraflı kayıt sistemini benimseyerek faaliyette bulunmuştur. Daha sonra çift taraflı kayıt sistemine geçerek noksanlıklarını tespit etmiştir. Tek taraflı kayıt sistemine ait birçok hatalı hesaplar bulunmuştur. Bu durumda çift taraflı kayıt sisteminin faydaları ve olumlu yönleri de ortaya çıkmıştır (Güzel, 2011, s.13).

Fransa'da 3 Nisan 1942'de kabul edilen bir kanun ile "Ordre national des expertes comptables et des comptables agrees" yani "ekspert muhasepler ve yetkili muhasepler milli birliği" kurulmuştur (Gürbüz, 1974, s.53).

Almanya'da 1931 yılında muhasebe mesleği ile ilgili kanun yürürlüğe girmiştir. Bu kanun ile Almanya'da ortaklıklar için mecburi revizyon usulü kabul edilmiştir.

Bu kanun, 19 Eylül 1945 tarihli emirname ile yenilenerek günümüzde Fransa'da yürürlükte bulunan bir kanundur. Bu kanun ile hesap inceleme, muhasebe denetleme ve yürütme işlemleri mesleğin üyelerine bırakılmıştır.

Almanya muhasebe sistemine göre iki sınıf bulunmaktadır. İktisap murakıpları ve yeminli muhasebe revizörleri. Yeminli muhasebe revizörleri, bilgili uzmanlardır. Ancak bunlar mecburi revizyon alanında görev alamazlardı. Almanya'da mecburi revizyon, iktisap murakıplarının etkisi altındadır (Gürbüz, 1974, s.50).

Avusturya muhasebe sistemi de aynı şekilde Alman muhasebe sistemini kabul etmiştir (Gürbüz, 1974, s.52).

İsviçre'de 1913'te İsviçre Ekspert Muhasepler Odası kurulmuştur. Burada da bu odaya tekel ayrıcalıklar tanınmıştır. İsviçre muhasebe sistemi, Almanya muhasebe sisteminden etkilenmiştir (Gürbüz, 1974, s.59).

Dünya'da muhasebe mesleğinin yönünü belirlemek amacıyla birtakım kuruluşlar kurulmuştur. Bunlar,

- IFAC (Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu)
- IASB (Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu)
- IAASB (Uluslararası Denetim ve Güvence Standartları Kurulu)
- FEE (Avrupa Muhasebeciler Federasyonu)
- AICPA (Amerikan Kamu Muhasebecileri Enstitüsü)
- IAAER (Uluslararası Muhasebe Eğitimi ve Araştırma Birliği)

International Federation of Accountants baş harflerinin kısaltması ile IFAC adını alan kuruluş, 1977 yılında ulusal muhasebe topluluklarının bir araya gelmesiyle oluşmuş bir kurumdur. Mesleğin dünyada ortak kurallara bağlı olarak uygulanabilmesi amacı ile kurulmuştur (Kutlu, 2008, s.89).

The International Accounting Standards Board baş harflerinin kısaltması ile IASB adını alan kuruluş, merkezi Londra olmak üzere 2001 yılında kurulmuştur. Bu kuruluş muhasebe standartları hazırlayarak yayımlar. Kuruluşun amacı, dünya genelindeki muhasebe sistemlerini birbirine yakınlaştırmaktır (Kutlu, 2008, s.91).

Uluslararası Denetim ve Güvence Standartları Kurulu, IFAC tarafından kurulmuş bir kuruluştur. Kuruluşun amacı kalite düzenini hâkim kılmak ve dünya genelinde bunun uygulanmasını sağlamaktır (Kutlu, 2008, s.92).

FEE, Avrupa'da muhasebe mesleğinin simgeleyen en üst kuruluştur. Bu kuruluş muhasebe meslek elemanlarının faaliyetlerini kapsayan alanlarda görev yapmaktadır (Kutlu, 2008, s.92).

American Institute of Certified Public Accountants baş harflerinin kısaltması ile AICPA adını alan bu kuruluşun amacı, denetim işlemlerindeki kaliteyi oluşturmaktır (Kutlu, 2008, s.93).

Uluslararası Muhasebe Eğitimi ve Araştırma Birliği, dünya genelinde muhasebe eğitimi ve meslek ile ilgili araştırma yaparak, mesleğin gelişimini sağlamak ve verimi arttırmak amacıyla kurulan bir kuruluştur (Kutlu, 2008, s.94).

Muhasebecilik mesleği Avrupa ve Amerika Birleşik Devletleri'nde doktorluk ve avukatlık gibi meslek statüsüne sahiptir. Mesleğin bu durumu, toplumlar tarafından da kabul edilerek yetkili organlar tarafından örgütler kurulmuştur. Bu örgütler, mesleki faaliyetler sırasında uyulması zorunlu olan kuralları belirler. Bu kurallara uymayanlar da üyelikten çıkarılır (Aktaş, 2012, s.17).

Orta Çağ döneminde çift taraflı kayıt sistemini anlatan ilk kitap Luca Paciola tarafından yazılmıştır. Kitap özü itibarıyla matematik kitabı olmasına karşın son bölümlerinde borç alacak ilişkileri anlatılmaktadır.

Özellikle ticaretin hız kazandığı bu dönemde muhasebe gelişen ekonomik yapıya uyum sağlamıştır (Yücel, 2014, s.10).

2.5. Muhasebe Mesleğinin Gelişimini Etkileyen Faktörler

Muhasebe mesleği, ticari, sosyal, finansal ve teknolojik alanlarda meydana gelen değişikliklerle beraber git gide önem kazanmaya başlamış ve günümüzde sosyal hayat içinde bilinen bir meslek dalı haline gelmiştir.

Muhasebe mesleğinde faaliyet göstermek, günümüzde değişen koşullar altında git gide zorlaşmaya başlamaktadır. Meslek değişen şartlar neticesinde, zamanla daha karmaşık ve stresli bir hal almaya başlamıştır (Aydemir, 2015, s.72).

Muhasebe mesleğinin gelişimini etkileyen birden fazla faktör bulunmaktadır. Bu faktörleri şu şekilde sıralayabiliriz.

- Küreselleşme
- Teknolojik Gelişmeler
- Uluslararası Standartlar ve Yasal Değişiklikler
- Ekonomik Gelişmeler
- Ekonomik Krizler

İçinde bulunduğumuz yüzyılda her konuda gelişmeler ve değişimler yaşanmaktadır. Bu değişen koşullara uygun hareket ederek, değişimlere adapte olmak önemli bir konudur. Yeni düşünceler geliştirilerek değişim ve gelişim yaratmak bu noktada büyük önem arz etmektedir.

Dünya insanların ekonomik, siyasi, sosyal alanlarda birbirleri ile etkileşim halinde olarak yakınlaşmasına küreselleşme denir. Bu nedenle ülkelerin ekonomileri arasında yoğun şekilde etkileşim gerçekleşmektedir (Kutlu, 2008, s.96).

Küreselleşme ile dünya küçük bir pazara dönüşmüştür. Muhasebe mesleği de bu durumdan etkilenmiştir. Küreselleşme global düşünmeyi öğretmiştir. Bu nedenle muhasebecilerin yapması gereken işlemler genişlemiştir.

Küresel gelişmenin muhasebe mesleğini nasıl etkilediğini, bu etkilerin neler değiştirildiğini bilmek için önceden hazırlıklı olmak gerekmektedir. Yeni değişimlere uyum sağlamak, uluslararası alanda yaşanan gelişmeler ve küresel etkilere yönelik adaptasyonun sağlanması oldukça önemlidir.

Teknolojik yenilikler, e-ticaret, küreselleşme çabalarının tüm dünyada yaygınlaşması günümüzde dünyada yaşanan önemli gelişmelerin başında gelmektedir (Arıkboğa, 2016, s.11).

Volume: 5 Issue: 1 Year: 2021

İşletmelerin faaliyetlerini etkileyen en önemli faktörlerden biri de teknolojik gelişmelerdir. Yaşanılan bu teknolojik değişimler, iletişim teknolojileri, bilgi teknolojileri ve üretim teknolojilerindeki değişimler ve gelişimler olarak sıralanabilir. Bunlar muhasebe mesleğine önemli katkılar sağlamaktadır.

Muhasebe bilgi sisteminde bilgisayar kullanımı muhasebenin kayıt altına alma, belgelendirme, analiz etme ve raporlama evrelerini geliştirmiştir. Geçmişte yalnızca olayları kayıt altına alan bir sistem olarak değerlendirilen muhasebe, teknolojinin gelişmesiyle değerlendirme, programlama, verileri analiz etme görevlerini de üstlenmiştir (Kutlu, 2008, s.100).

İşletmelerin, gün geçtikçe artmakta olan uluslararası faaliyetleri, muhasebe açısından da uluslararası muhasebe kültürünün gelişmesine katkı sağlamıştır. Bu amaçla Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu tarafından, Uluslararası Muhasebe Standartları oluşturulmuştur. Bu standartların amacı muhasebe uygulamalarının dünyanın her bölgesinde daha kolay uygulanabilir ve anlaşılabilir olmasıdır.

Ülkemiz de Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu üyesidir. Burada belirlenen standartlar Muhasebe Standartları Kurulu tarafından Türkçeye çevrilerek uluslararası standartlara uygun şekilde Türkiye Muhasebe Standartları oluşturulmuştur (Kutlu, 2008, s.90).

Ekonomik olaylar her bilim dalını etkilemiştir. Muhasebe ve muhasebe mesleği de bu ekonomik gelişmelerden etkilenmiştir.

Ekonomik gelişmeler ile beraber muhasebe mesleğine daha fazla ihtiyaç duyulmuştur. Bu nedenle değişen ve gelişen ekonomik olayları en doğru şekilde takip edebilmek için muhasebeye ihtiyaç duyulmaktadır.

Ekonomik krizler daha çok gelişmekte olan ülkelerde görülmektedir: Bu krizler muhasebeyi de etkilemektedir. Maalesef ki ekonomik kriz yaşayan ülkemizde de muhasebecilere görevler düşmektedir.

Genel olarak bakıldığında ekonomik sorunları en basit şekilde önleyebilen ve bu sorunlardan en hafif şekilde etkilenerek, büyük hasarlar almadan atlatabilen şirketlerde muhasebe meslek elemanlarının etkisi çok büyüktür.

3. MUHASEBE MESLEK ELEMANLARI

Ülkemizde muhasebecilik mesleği 3568 Sayılı "Serbest Muhasebecilik, Serbest Muhasebeci Mali Müşavir ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanun" yla düzenlenerek uygulanmaya başlamıştır.

Uygulama konulan bu yasanın amacı, işletmelerde gerçekleşen işlemlerin doğru ve uygun şekilde işlenebilirliğini sağlayarak, bu işlemlerin sonuçlarını, tarafsız bir şekilde değerlendirerek gerekli yerlere sunmak, serbest muhasebeci, serbest muhasebeci mali müşavir, yeminli mali müşavirlik meslekleriyle ilgili gerekli düzenlemelerde bulunmaktır (Güzel, 2011, s.22).

2008 yılında yapılan değişiklik ile Serbest Muhasebeci (SM) ünvanı kaldırılmıştır.

Kanunda meslek mensupları üç grupta incelenmiştir:

- Serbest Muhasebeci (SM)
- Serbest Muhasebeci Mali Müşavir (SMMM)
- Yeminli Mali Müşavir (YMM)

Gerçek ve tüzel kişilere ait teşebbüs ve işletmelerin; muhasebenin uygulanan kuralları ve ilgili kanun maddelerince, defter tutmak, bilanço, kâr-zarar tablosu hazırlamak ve gerekli beyannameler ile düzenlenmesi gereken diğer belgelerini düzenlemek ve benzeri işleri yapmak serbest muhasebeci mali müşavirlerin yapacağı işlemlerdir (Güzel, 2011, s.25).

3568 Sayılı Kanun'un 2. maddesine göre serbest muhasebeci mali müşavir mesleğinin konusu, gerçek ve tüzel kişilere ait teşebbüs ve işletmelerin;

Volume: 5 Issue: 1 Year: 2021

- Genel kabul görmüş muhasebe prensipleri ve ilgili mevzuat hükümleri gereğince defterlerini tutmak, bilanço, kar/zarar tablosu ve beyannameleri ile diğer belgelerini düzenlemek ve benzeri işleri yapmak,
- Muhasebe sistemlerini kurmak, geliştirmek, işletmecilik, muhasebe, finans, mali mevzuat ve bunların uygulamaları ile ilgili işlerini düzenlemek veya bu konularda müşavirlik yapmak,
- Yukarıdaki bentte yazılı konularda belgelerine dayanılarak inceleme, tahlil, denetim yapmak, mali tablo ve beyannamelerle ilgili konularda yazılı görüş vermek, rapor ve benzerlerini düzenlemek, tahkim bilirkişilik ve benzeri işleri yapmak (Ertaş, 2002, s.79).

Kanuna göre yeminli mali müşavirlik mesleğinin kapsamı şu şekilde sıralanabilir:

- İşletmelerin muhasebe sistemlerini geliştirmek, düzen sağlamak.
- Belgelerde inceleme yapmak, mali tablolar ile ilgili gereken bilgileri sunmak, raporları düzenlemek ve bilirkişilik görevini yapmak.
- Mali tabloların ve hesapların doğruluğunu inceleyerek tasdik işlemi yapmak.
- Ödenmesi gereken özel tüketim vergisinin doğru hesaplandığını kontrol etmek, zamanında bildirilip bildirilmediğini araştırmak.
- KDV iadesi alırken gerekli olan araştırmaları yaparak güvenilirliği sağlamak (TÜRMOB, 2005).

Yeminli mali müşavirlerin düzenledikleri raporlarda haksız vergi iadesine neden oldukları belirlenirse Sayıştay'a karşı sorumlu olacaklardır. Bu konuda belgelerin doğruluğunu araştırarak gerçeklere göre rapor düzenlemek yeminli mali müşavirlerin görevlerinin arasındadır.

Gerçeğe aykırı rapor düzenleyen yeminli mali müşavirle iadeye yardımcı olan sayman ile birlikte sorumlu tutulacaktır (TÜRMOB, 2005).

4. MESLEK MENSUPLARININ MESLEKİ FAALİYETLERİNİ YERİNE GETİRMEDE KARŞILAŞTIKLARI SORUNLAR ÜZERİNE BİR ANKET ÇALIŞMASI

Meslek mensuplarının mesleki faaliyetlerini yerine getirirken karşılaştıkları sorunların etkileri incelenerek yapılmış olan anket çalışması, analiz edilip yorumlanmıştır.

Anket çalışmasının amacı, meslek mensuplarının yaşadıkları problemleri araştırmak, araştırma sonuçlarını bir anket çalışması ile analiz etmektir. Bu sorunlara nasıl çözüm bulunabileceği ve yapılması gerekenler de özet olarak anlatılacaktır.

Araştırmada frekans analizi yöntemi kullanılarak, meslek mensuplarının demografik özellikleri de dikkate alınarak çeşitli sonuçlara ulaşılmaya çalışılmıştır.

Çalışmanın amacını net olarak ortaya koyabilmek için veri analiz yöntemi uygulanmıştır. Veri analiz yönteminde anket çalışması yapılmıştır.

Anket sonuçların analiz edilirken sonuçlar sayısal değerler doğrultusunda yorumlanmıştır. Bu neticede elde edilen verilerle frekans dağılımları tanımlayan istatistikler kullanılmıştır. 18 sorudan oluşan çalışmada meslek mensuplarının her soru ile ilgili birebir görüşlerini, "Evet" ve "Hayır" seçeneklerinden birini seçerek ifade etmişlerdir.

Çalışmanın örneklemini, İstanbul Başakşehir ve Bahçelievler'deki meslek mensupları oluşturmaktadır.

Çalışmanın kapsamı bakımından araştırmada bölgedeki meslek mensuplarının tümüne ulaşılmamıştır ve çalışma sadece İstanbul ili Başakşehir ve Bahçelievler ilçeleri ile sınırlandırılmıştır.

Başakşehir ve Bahçelievler ilçelerinde toplamda 612 meslek mensubu bulunmaktadır. Bunlardan sadece 65 meslek mensubu üzerinde araştırma yapılmıştır. Anketler yüz yüze uygulanmıştır.

4.1.Çalışmanın Bulguları ve Sonuçları

Anket sorularını cevaplayan meslek mensupları hakkında genel olarak kısa bilgi almak amacıyla, meslek mensupları hakkında 5 soru hazırlanmıştır. Hazırlanan sorular meslek mensuplarının cinsiyeti, yaşı, eğitim düzeyi ve hizmet süresi ile ilgili sorulardır.

Tablo 1. Cinsiyet Faktörü Esas Alınarak Yapılan Frekans ve Yüzde Dağılımı

	FREKANS	YÜZDE	GEÇERLİ YÜZDE
ERKEK	58	89,2	89,2
KADIN	7	10,8	10,8
TOPLAM	65	100,0	100,0

	FREKANS	YÜZDE	GEÇERLİ YÜZDE
25-31 Yaş Arası	9	13,8	13,8
32-40 Yaş Arası	10	15,4	15,4
40-49 Yaş Arası	23	35,4	35,4
50 Yaş ve Üzeri	23	35,4	35,4
TOPLAM	65	100,0	100,0

Tablo 1'deki, verilerden yola çıkarak araştırmaya katılan 65 meslek mensubunun %89,2'si (58 kişi) erkek, %10,8'i (7 kişi) kadındır.

Tablo 2. Yaş Faktörü Esas Alınarak Yapılan Frekans ve Yüzde Dağılımı

Tablo 2'deki verilerden yola çıkarak, araştırmaya katılan 65 meslek mensubundan %13,8'inin (9 kişi) 25-31 yaş arasında, %15,4'ünün (10 kişi) 32-40 yaş arasında, %35,4'ünün (23 kişi) 40-49 yaş arasında ve %35,4'ünün (23 kişi) 50 yaş ve üzerinde olduğu görülmektedir.

25-31 yaş arasındaki grubun yaklaşık %13 gibi düşük bir oran olmasının en büyük sebebi, muhasebe meslek mensubu olabilmek için gereken şartların zorlaşmasıdır.

Staj sürelerinin uzatılması, staj başlatma ve yeterlilik sınavlarının zorlaşması, sınavlara birden fazla ders içeriklerinin eklenmesi stajyer meslektaşları zorlayarak genç yaşta meslek mensubu olabilmeyen önünde engel oluşturmaktadır.

Bunların dışında sınava giren binlerce adayın staj başlatma olanağı bulamaması ve bu konudaki çalışmaların yetersiz kalması da şartların zorlaşmasının nedenlerinden biridir.

Muhasebe mesleki faaliyetini gerçekleştiren en yoğun yaş grubu 40 yaş ve üzerindeki gruptur.

40 yaş ve üzeri meslek mensuplarının en etkin ve görevlerinde en verimli oldukları zaman dilimini göstermektedir.

Tablo 3. Öğrenim Durumunun Frekans ve Yüzde Dağılımı

	FREKANS	YÜZDE	GEÇERLİ YÜZDE
YÜKSEKOKUL	5	7,7	7,7
FAKÜLTE	51	78,5	78,5
YÜKSEK LİSANS	9	13,8	13,8
TOPLAM	65	100,0	100,0

Tablo 3'deki verilerden yola çıkarak anket çalışmasına katılan 65 meslek mensubundan %7,7'sinin (5 kişi) yüksekokul mezunu, %78,5'inin (51 kişi) fakülte mezunu, %13,8'inin (9 kişi) ise yüksek lisans mezunu olduğu görülmektedir.

Tablodan da anlaşıldığı gibi meslek mensuplarının %78,5 gibi büyük bir oranının fakülte mezunu olduğu görülmektedir.

En düşük yüzdeler dilim ise %7,7 olarak yüksekokul mezunu olan meslek mensuplarıdır.

Tablo 4. Hizmet Süresinin Frekans ve Yüzde Dağılımı

	FREKANS	YÜZDE	GEÇERLİ YÜZDE
1-5	7	10,8	10,8
5-10	15	23,1	23,1
10-15	22	33,8	33,8
15 Ve Üstü	21	32,3	32,3
TOPLAM	65	100,0	100,0

Tablo 4'deki verilerden yola çıkarak anket çalışmasına katılan 65 meslek mensubunun %10,8'inin (7 kişi) 1-5 sene arasında mesleki faaliyette bulunduğu,

%23,1'inin (15 kişi) 5-10 sene arasında mesleki faaliyette bulunduğu, %33,8'inin (22 kişi) 10-15 sene arasında mesleki faaliyette bulunduğu, %32,3'ünün (21 kişi) 15 sene ve üzeri mesleki faaliyette bulunduğu görülmektedir.

Anket çalışmasındaki soruları inceleyecek olursak "Mali müşavir odaları tarafından belirlenen ücret tarifeleri genel ekonomi ve meslek mensuplarının beklentileri ile uyumludur." ifadesine ankete katılan 65 meslek mensubunun %13,8'i (9 kişi) "Evet" yanıtını; %86,2'si (56 kişi) "Hayır" yanıtını vermiştir.

"Meslek mensupları mesleklerini icra ederken meslektaşlarına karşı haksız rekabet yapmaktadır." ifadesine çalışmaya katılan 65 meslek mensubunun %75,4 'ü (49 kişi) "Evet" yanıtını, %24,6 'sı (16 kişi) "Hayır" yanıtını vermiştir.

"Meslek mensupları hak etmiş oldukları ücretleri müşterilerinden zamanında tahsil edebilmektedir." ifadesine çalışmaya katılan 65 meslek mensubunun %6,2 'si (4 kişi) "Evet" yanıtını, %93,8'i (61 kişi) "Hayır" yanıtını vermiştir.

"Meslek mensupları gerek mükellefler nezdinde gerekse toplum nezdinde itibar sorunu yaşamaktadır." ifadesine çalışmaya katılan 65 meslek mensubunun %73,8'i (48 kişi) "Evet" yanıtını; %26,2'si (17 kişi) "Hayır" yanıtını vermiştir.

"Bazı mükellefler meslek mensuplarının muhasebe işlemleri dışında başka iş ve işlemlerde beklenti içine girmektedir." ifadesine çalışmaya katılan 65 meslek mensubunun %100'ü (65 kişi) "Evet" yanıtını vermiştir.

"Meslek mensupları meslekte yetkin ve yeterli olmayan kişi veya kurumlara belgelerini kiraya vermektedirler." ifadesine çalışmaya katılan 65 meslek mensubunun %72,3'ünün (47 kişi) "Evet" yanıtını, %27,7'sinin (18 kişi) "Hayır" yanıtını vermiştir.

"Meslek icra edilirken mali müşavirlik belgesinin kiraya verilerek kullanılması mesleğin itibarını zedelemektedir." ifadesine çalışmaya katılan 65 meslek mensubunun %96,9'u (63 kişi) "Evet" yanıtını, %3,1'i (2 kişi) "Hayır" yanıtını vermiştir.

"Serbest Muhasebeciler ve Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler TÜRMOB nezdinde adil ve şeffaf olarak temsil edilmektedir." ifadesine çalışmaya katılan 65 meslek mensubunun %32,3 2'ü (21 kişi) "Evet" yanıtını, %67,7'si (44 kişi) "Hayır" yanıtını vermiştir.

"Meslek mensuplarının bürolarında uzmanlaşma ve kurumsallaşma konusunda ciddi sıkıntılar vardır." ifadesine çalışmaya katılan 65 meslek mensubunun %73,8'i (48 kişi) "Evet" yanıtını vermiş, %26,2'si (17 kişi) "Hayır" yanıtını vermiştir.

"Meslek odalarınca sağlanan eğitimler yeterlidir." ifadesine çalışmaya katılan 65 meslek mensubunun %24,6'sı (16 kişi) "Evet", %75,4'ü (49 kişi) "Hayır" yanıtını vermiştir.

"Meslek odalarınca ortaya konulan iş ve eylemler meslek mensuplarının sorunlarını çözmektedir." ifadesine çalışmaya katılan 65 meslek mensubunun %18,5'i (12 kişi) "Evet" yanıtını, %81,5'i (53 kişi) "Hayır" yanıtını vermiştir.

"Meslek ahlak kuralları meslek mensuplarınca %100 olarak uygulanmaktadır." ifadesine çalışmaya katılan 65 meslek mensubunun %26,2'si (17 kişi) "Evet" yanıtını, %73,8 'i (48 kişi) "Hayır" yanıtını vermiştir.

"Staj sınavını kazanan meslektaşlara meslek odalarınca staja başlatma olanağı verilmektedir. Her türlü destek sağlanmaktadır." ifadesine çalışmaya katılan 65 meslek mensubunun %18,5'i (12 kişi) "Evet" yanıtını, %81,5'i (53 kişi) ise "Hayır" yanıtını vermiştir.

"Stajyerler için staj dönemi boyunca vergi ve SGK teşviki uygulaması konusunda TÜRMOB tarafından her türlü destekleyici çalışma yapılmaktadır. TÜRMOB bu konuda yeterli bir çalışma yapmaktadır." ifadesine çalışmaya katılan 65 meslek mensubunun %6,2'si (4 kişi) "Evet" yanıtını, %93,8'i (61 kişi) "Hayır" yanıtını vermiştir.

"TÜRMOB tarafından YMM ve SM/SMMM ayrımı yapılmaktadır." ifadesine çalışmaya katılan 65 meslek mensubunun %86,2'si (56 kişi) "Evet" yanıtını, %13,8'i (9 kişi) "Hayır" yanıtını vermiştir.

"Vergi mevzuatının kamu otoritesi tarafından uygulanmasında kanunun öngördüğü şekilde icraat yapılmaktadır." ifadesine çalışmaya katılan 65 meslek mensubunun %66,2 si (43 kişi) "Evet" yanıtını, %33,8 'i (22 kişi) "Hayır" yanıtını vermiştir.

"Meslek mensuplarınca vergi incelemeleri, SGK teftişleri, KOSGEB işlemleri, kredi işlemleri için bilgi ve belge temini, devletin çıkarmış olduğu vergi ve SGK ile ilgili teşviklere uyum için ekstra zaman harcanması,

Volume: 5 Issue: 1 Year: 2021

sık sık çıkan yapılandırmalar gibi meslek mensuplarına ekstra iş yükü bindiren işlemlerin ekonomik karşılığı vardır, bu karşılık meslek mensuplarınca yeterli görülmektedir.” ifadesine çalışmaya katılan 65 meslek mensubunun %4,6’sı (3 kişi) “Evet” yanıtını, %95,4’ü (62 kişi) “Hayır” yanıtını vermiştir.

“Temmuz ayında yapılan mali tatil uygulaması meslek mensuplarının dinlenmesini ve mesleklerini daha motive edecek şekilde icra etmeleri için yeterlidir.” ifadesine çalışmaya katılan 65 meslek mensubunun %3,1’i (2 kişi) “Evet”, %96,9’u (63 kişi) “Hayır” yanıtını vermiştir.

Tablo.5. Meslek Mensuplarının Güncel Sorunları İle İlgili Frekans Analizi

No	Mali Müşavirlerin Güncel Sorunları	Evet	Hayır	Ortalama	Standart Sapma
1	Mali Müşavir Odaları tarafından belirlenen ücret tarifeleri genel ekonomi ve Meslek mensuplarının beklentileri ile uyumludur.	9	56	1,86	0,43
2	Meslek mensupları mesleklerini icra ederken meslektaşlarına karşı haksız rekabet yapmaktadır.	49	16	1,25	0,54
3	Meslek mensupları hak etmiş oldukları ücretleri müşterilerinden zamanında tahsil edebilmektedir.	4	61	1,94	0,30
4	Meslek mensupları gerek mükellefler nezdinde gerekse toplum nezdinde itibar sorunu yaşamaktadır.	48	17	1,26	0,55
6	Meslek mensupları meslekte yetkin ve yeterli olmayan kişi veya kurumlara belgelerini kiraya vermektedirler.	47	18	1,28	0,56
No	Mali Müşavirlerin Güncel Sorunları	Evet	Hayır	Ortalama	Standart Sapma
7	Meslek icra edilirken mali müşavirlik belgesinin kiraya verilerek kullanılması mesleğin itibarını zedelemektedir	63	2	1,03	0,22
8	Serbest Muhasebeciler ve Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler TÜRMOB nezdinde adil ve şeffaf olarak temsil edilmektedir.	21	44	1,68	0,58
9	Meslek mensuplarının bürolarında uzmanlaşma ve kurumsallaşma konusunda ciddi sıkıntılar vardır.	48	17	1,26	0,55
10	Meslek odalarınca sağlanan eğitimler yeterlidir.	16	49	1,74	0,55
11	Meslek odalarınca ortaya konulan iş ve eylemler meslek mensuplarının sorunlarını çözmektedir.	12	53	1,82	0,49

12	Meslek ahlâk kuralları meslek mensuplarınca %100 olarak uygulanmaktadır. (Dürüstlük tarafsızlık, mesleki özen, mesleki yeterlilik vb...)	17	48	1,74	0,55
13	Staj sınavı kazanan meslektaşlara meslek odalarınınca staja başlama olanağı verilmektedir. Her türlü destek sağlanmaktadır.	12	53	1,82	0,49
14	Stajyerler için staj dönemi boyunca vergi ve SGK teşviği uygulaması konusunda TÜRMOB tarafından her türlü destekleyici çalışma yapılmaktadır. TÜRMOB bu konuda yeterli bir çalışma yapmaktadır.	4	61	1,94	0,30
15	TÜRMOB tarafından YMM ve SM/SMMM ayrımı yapılmaktadır.	56	9	1,14	0,43
16	Vergi mevzuatının kamu otoritesi tarafından uygulanmasında kanunun öngördüğü şekilde icraat yapılmaktadır.	43	22	1,34	0,59
17	Meslek mensuplarınca vergi incelemeleri, SGK teftişleri, KOSGEB işlemleri, kredi işlemleri için bilgi ve belge temini, devletin çıkarmış olduğu vergi ve SGK ile ilgili teşviklere uyum için ekstra zaman harcanması, sık sık çıkan yapılandırılmalar gibi meslek mensuplarına ekstra iş yükü bindiren işlemlerin ekonomik karşılığı vardır, bu karşılık meslek mensuplarınca yeterli görülmektedir.	3	62	1,97	0,22
18	Temmuz ayında yapılan mali tatil uygulaması meslek mensuplarının dinlenmesini ve mesleklerini daha motive edecek şekilde icra etmeleri için yeterlidir.	2	63	1,97	0,22

SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışma sonuçlarını genel olarak analiz edecek olursak meslek mensuplarının ücret tarifeleri beklentiler ile uyumlu değildir. Meslek mensupları kendi aralarında haksız rekabet yapmaktadır. Muhasebe iş ve işlemleri dışında birden fazla iş yaparak gereksiz iş yükü oluşmaktadır. Meslek odalarınınca sağlanan eğitimler yeterli bulunmamaktadır. Staj başlatma konusunda meslek odaları stajyer adaylara her türlü desteği tam olarak sağlayamamaktadır. Meslek ahlâk kuralları meslek mensuplarınca %100 olarak uygulanmamaktadır. Dolayısıyla günümüzde haksız rekabet, meslek mensupları arasında büyük bir probleme dönüşmüştür.

Kimi meslek mensuplarının birliğin yayınladığı asgari ücret tarifesine uygun davranmadığı gözlemlenmiştir. Diğer yandan meslek mensupları, müşteri kazanmak için daha düşük ücrette iş kabul edebilmektedirler. Hiç şüphesiz böyle davranışlar, hem mesleğin gelişmesini ve ilerlemesini engellemekte hem de meslek mensuplarının birbirlerine zarar vermelerine neden olmaktadır. TÜRMOB, Türkiye’de faaliyet gösteren en büyük muhasebeci örgütüdür ve birden fazla odanın birleşmesinin bir sonucudur. TÜRMOB, amaçları ve hedefleri olan bir meslek kuruluşudur. Temmuz ayındaki mali tatil meslek mensupları için kesinlikle yeterli görülmemiştir. Bu dönemde meslek mensupları, KDV beyannamesi verilmesi, aylık prim hizmet belgesi düzenlenmesi, Ba-Bs form bildireleri düzenlenmesi ve yapılması gerekli diğer işlemler olduğu için kesinlikle tatil yapamamaktadır.

Bu sorunların çözülebilmesi için meslek mensupları; TÜRMOB, il meslek odaları ve devletin desteğine ihtiyaç duymaktadırlar. Önemli problemlerden bir tanesi de meslek mensuplarının mükelleflerden tahsilât yapamamasıdır. Bu konuda devlet desteği sağlanmalı, beyannamelere meslek mensuplarının ücretleri yansıtılarak mükelleflerden tahsilât yapmak gibi çeşitli önerilerde bulunulmalıdır. Bu konu hakkında da gündemde olan bazı öneriler üzerinde çalışılmalar bulunmaktadır. Meslek mensupları bu sorunların çözümü için devlet ve gerekli kurumlardan her türlü desteği beklemektedir.

KAYNAKLAR

- Akışık, O. (2005). *Muhasebe Mesleği ve Meslek Ahlak Kuralları*, Ankara: Türmob Yayınları.
- Aktaş, M. A. (2012). *Muhasebe Mesleğinde Etik ve Uyum*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Arıkboğa, D. (2016). *Finansal Muhasebe* (4. Baskı). İstanbul: Der Yayınları.
- Ayboğa, H. (2002). Globalleşme Sürecinde Muhasebe Alanındaki Gelişmelere Ülkemizin Uyumu. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 5.8, 40-55.
- Ayboğa, H. (2003). Globalleşme Sürecinde Ülkemizde Muhasebe Mesleği ve Meslek Mensuplarının Eğitimi. *İ.İ.B.F Dergisi*. 18.1, 1-33.
- Aydemir, O. (2015). Muhasebe Meslek Mensuplarının Karşılaştıkları Sorunlar ve Beklentiler, *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 71-84.
- Dinç, E. (2007). Muhasebe ve Vergi Kuralları Arasındaki İlişki ve Gelir Vergileri (TMS 12) Standardının Muhasebe Uygulamalarına Etkisi, *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 28, 21-48.
- Erdoğan, S. (2017). Kamu Hukuku- Özel Hukuk Ayrımı ve İslami Cezalar, *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 58(1), 185-203.
- Erol, M. (2015). *Finansal Muhasebe* (5. Baskı). İstanbul: Ege Reklam Basım.
- Ertas, F. C. (2002). *İşletmelerde Muhasebe Organizasyonu ve Muhasebe Mesleği* (1. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Gençoğlu Gücenme, Ü. (2017). *Genel Muhasebe* (5. Baskı). Bursa: Alfa Aktüel Yayınları.
- Gökgöz, A. (2010- 2011). Tarihsel Perspektifte Muhasebenin Doğuşunu ve Gelişimini Etkileyen Faktörler. *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*, (1), 167-177.
- Gürbüz, H. (1974). *Türkiye'de Muhasebe Uzmanlığı Mesleği*. İstanbul: Sermet Matbaası.
- Güzel, A. (2011). *Finansal Muhasebe* (1. Baskı). İzmir: İlya İzmir Yayınevi.
- Haftacı, V. (2010). *Yönetim Muhasebesi* (4. Baskı). İstanbul: Umuttepe Yayınları.
- Kutlu, H. A. (2008). *Muhasebe Meslek Ahlakı* (1. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği. (2005). *Serbest Muhasebeci, Serbest Muhasebeci Mali Müşavir ve Yeminli Mali Müşavirlerin Mesleki Sorumlulukları* (2005-10). Ankara: Türmob Yayınları.
- Yücel, A. T. (2014). *Genel Muhasebe* (3. Baskı). İstanbul: Acar Basım